

Arkeologisk utredning

Tornby

Styrstads socken
Norrköpings kommun
Östergötlands län

Mattias Schönbeck

K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

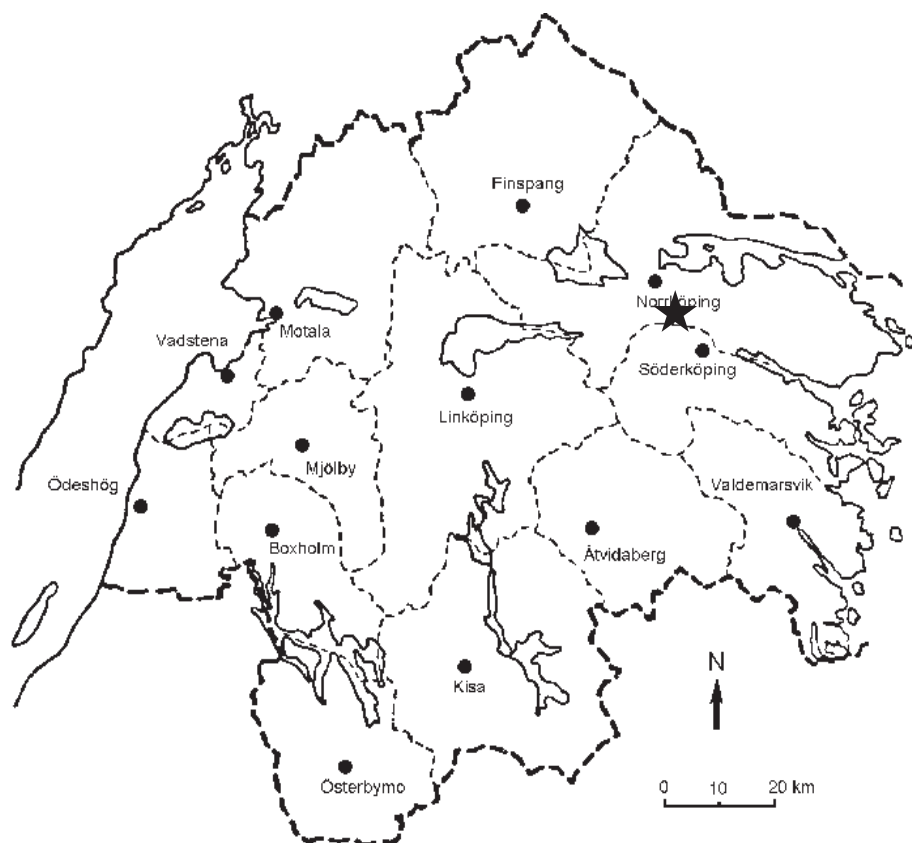
Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

Arkeologisk utredning

Tornby

Styrstads socken
Norrköpings kommun
Östergötlands län

Mattias Schönbeck 2003

Rapport 19:2003

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

Tekniska uppgifter

Lokal: Tornby
Socken: Styrstad
Kommun: Norrköping
Landskap och landskap: Östergötland

Fornlämningsnummer: RAÄ 21

Ekonomiska kartans blad: 086 85 (8G 8f Styrstad)

Koordinater: X6494800, Y1528500
Koordinatsystem: RK90
Höjdsystem:

Länsstyrelsens beslut: 2002-12-10
Länsstyrelsens diarienummer: 431-22109-02
ÖLM diarienummer: 641/02
ÖLM kontonummer: 6160

Uppdragsgivare: Håkan Hagberg
Kostnadsansvarig: Håkan Hagberg

Projektledare: Mattias Schönbeck

Fältarbetstid: 2 tim
Total projekttid: 8 tim
Totalt undersöktes: 60 löpmeter

Fynd: Nej
Foto: Nej

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Rapport 19:2003 © Östergötlands länsmuseum

Grafik: -
Renritning: -
Grafisk form: Lasse Norr
Tryck: -
Ur allmänt kartmaterial: © Lantmäteriverket dnr 507-99-499

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 14 05 62
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

Tornby

Arkeologisk utredning

Styrstads socken

Norrköpings kommun

Östergötlands län

Sammanfattning

Med anledning av planerad avstyckning och uppförandet av ett enfamiljs-
hus utfördes en arkeologisk utredning i åkermark invid gravfältet RAÄ
21. Totalt 10 sökschakt grävdes inom den planerade hustomten. Inga
fornlämningar eller fynd påträffades.

Mattias Schönbeck
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 086 85 (8G 8f Styrstad) med utredningsområdet markerat.

Inledning och bakgrund

Inför planerad avstyckning av hustomt och byggnation av densamma, utfördes en besiktning av aktuellt område. Då den planerade hustomten ligger i anslutning till gravfältet RAÄ 21 ansågs att en arkeologisk förundersökning var nödvändig.

Topografi och fornlämningsmiljö

Den undersökta hustomten ligger i åkermark på en höjdrygg. Närområdet är rikt på fornlämningar. I anslutning till utredningsområdet finns sydväst RAÄ 19a som utgörs av ett gravfält med totalt 50 registrerade fornlämningar. I samband med nybyggnation inom gravfältet utförde Riksantikvarieämbetets uppdragsverksamhet och Norrköpings stadsmuseum arkeologiska undersökningar från 1979 till 1981. Sammanlagt undersöktes ca 70 anläggningar vilka bestod av ca 55 gravanläggningar, vilka utgjordes av 20 stycken stensättningar, varav 15 runda, ca 3-8 m i diameter och fem var oregelbundna. Flertalet var skadade. Vidare framkom ca 35 omarkerade urnegravar och brandlager med eller utan benbehållare och en osäker skelettgrav. Övriga undersökta anläggningar utgjordes av gropar, stolphål, mörkfärgningar och sotfläckar. De undersökta delarna av gravfältet är daterat till tidsavsnittet sen förromersk järnålder – vendeltid (Åman & Parr 1983:260; Fernholm 1984).

Öster om det aktuella undersökningsområdet ligger gravfältet RAÄ 21 på krönet och på sydvästra sluttningen av en grusmoränrygg. Gravfältet består av ca 35 registrerade fornlämningar vilka utgörs av två högar, ca 30 runda stensättningar, en treudd samt två domarringar.

Söder om utredningsområdet ligger fastigheten Sandtorp.

Ortnamn

Att trakten har en lång historia talar fornlämningarna för, men även ortnamnen indikerar detta. Socknen har sitt namn efter kyrkbyn Styrstad. Det äldsta skriftliga belägget är från 1347 (SD 5 s 657). Namnets förled, *styr-* har tolkats som ett i övrigt okänt fornsvenskt mansbinamn **Stydhil*, identiskt med innebörden 'stöd, stöttepelare'. Namnets senare led *-stad* är ursprungligen plural av fornsvenskans *stadher* 'ställe, plats', i ortnamn dock med oviss syftning. I äldre folklig tradition har namnet uppfattats som "Styremansstad" och beteckning på ett boställe för den världsliga överheten (Franzén 1991:69). Bebyggelsenamnet Tornby benämns skriftligt första gången 1383. Namnet innehåller det fornsvenska *thorn* i den kollektiva betydelsen 'törne, törnbuskar'. Tornby nämns i början av 1400-talet som ett av häradets tingställen. Sandtorp nämns första gången i kyrkboken år 1851 (Franzén 1991:70).

Syfte och metod

Syftet med utredningen var att säkerställa att inga fornlämningar skulle skadas i samband med nybyggnation av bostadshus eller andra markarbeten i samband med den planerade byggnationen.

Arbetet utfördes primärt med en besiktning av den planerade hustomten. Inga synliga fornlämningar kunde dock identifieras. Därefter utfördes en sökschaktning inom tomtområdet. Schaktningen utfördes med en traktorgrävare.

Resultat

Totalt grävdes 10 stycken sökschakt fördelade över den planerade hustomten. Schakten var ca 6 m långa och 0,7 m breda. Schakten grävdes ner till steril nivå. Inga fynd eller fornlämningar påträffades.

Källor

Arkiv

Fornminnesregistret (Fmr)
Östergötlands läns museums arkiv

Litteratur

Fernholm, R., 1984. Ett järnåldersgravfält vid Tornby i Styrstad. Fornlämning 19a, stadsäga 7292, Styrstads socken, Östergötland. Arkeologisk undersökning 1979. RAÄ och SHM Rapport UV 1984:37. Stockholm.

Franzén, G., 1991. Bebyggelsenamnen i Lösings härad. Sveriges ortnamn. Ortnamnen i Östergötlands län, del 15. Uppsala.

Åman, E., & Parr, M., 1983. Arkeologi i Sverige 1980. Red. A. Furingsten. Stockholm.

Med anledning av planerad avstyckning och uppförandet av ett enfamiljshus utfördes en arkeologisk utredning i åkermark invid gravfältet RAÅ 21. Totalt 10 sökschakt grävdes inom den planerade hustomten. Inga fornlämningar eller fynd påträffades.

